

Makfa,
jawā ſanemot:
bu — 2 rub. 20 kopek
abu — 1 " 20 "
gadu — 60 "
—
adrefes pahrmainu
amattā 10 fav.

Fatmeeſchu Amiſes.

Snahh dimreis nedelâ.

Redakcija un ekspedīcija:
Jelgava, Rāngihferu iela № 14.

81. gada-gahjums.

Sludinajumi mākslā:

par fibra raffia rimbata e fatta a traliccio di ferro 20 mm.

Kreewijas valstsaimnīzība 1902. gadā.

II

Kā pagahjuſchā numurā jau redzejām no finantschu mi-
nistra wispadewigakā ſinojuma, walsts budſchets ieb eepreelsche
jais aprehkins par iſdewumeem un eenehmumeem 1902. g. ſa-
ſtahbits bes iſtruhtuma, kaut gan peenahkfees iſleetot gandrih
pee 140 miljonu rublu no walſisrentejas ſwabadeem lihds-
keem. Pawairojuſcheses tiflab walſis eenehmumi, kā ari iſde-
wumi. Budſchets 1902. gadam ir deſmitais budſchets, ko ta-
gadejais finantschu ministris S. Witte ſtahda preelschā wiſpa-
dewigaki latra gaba janvara pirmajā deenā Wina Keiſar-
Majestatei Rungam un Keiſaram. Deſmit gadu atpakaš, t. i.
1892. gadā Kreewijsas walſts iſdewumi un eenehmumi bij ap-
rehkinati uſ 952 miljoneem rublu, famehr tekoſchā 1902. gadu
uſ 1775 miljoneem rublu. Deſmit gadu laiša tā tad Kreewi-
jas walſts iſdewumi un eenehmumi paleelinajuſcheses par 822
miljonu rublu, t. i. lihds lahdi 86 prozentī.

Pagājušchā reisē mums veenahžās wairak aprobēshotee ar ihsafojeem skaitleem par walsts eenehmumeem un isdewumeem 1902. gadā. Peegressīsimees nu atkal „Waldiba Wehstness“ nodrūskatam wispadewigakam ūnojumam, jo tur atrodam wairak pastaidrojofhas un veewilzīgas pēcīshmes, tīlī par Kreewijas wispahriga fainmeezības stahwolli, kā ari se wiſchki par walstsbusduscheta fastahdiſhanu 1902. gadam. Sa lihdsimot ar 1901. gadu. — tā laſam wispadewigakā ūnojumā walsts eenehmumi ihpaschi pawairojuschees no frona brandvihna vahrdoschanas, proti par 293 miljonu rublu. Tas iſſkaibdrojā ar to, ka frona brandvihna monopolis, iſnemot tahlo austrumu maleenas, jau eeweſis wiſā Kreewija. Protams, ka akzīse, kas zitadi eenahža no privateem dſehreenu tīrgotajeem, tagad pa masinajās. Wispahrigi tomehr no brandvihna vahrdoschanas ūgaida par 9,4 miljonu rublu wairak eenehmumu, nēkā 1901. gadā. No frona dſelszeleem ūgaida par 35,3 miljonu rubli wairak eenehmumu, nēkā 1901. g., wispirms, eewehrojot Maſlawas - Jaroslawas - Archangelskas dſelszeļa vahreeschanu froni roķas, otrfahrt, kā no veedīshwojumeem redsams, lūtiba un mantu ūhtischanas pa dſelszeleem ilgada wairak attīhītās. Muītas nodokli aprehīnati par 8,8 miljonu rublu leelaki, nēkā pehrn, eenahžumi no frona mescheem — par 8,2 miljonu rubli wairak, zulkura nodokla — 7 miljonu rubli wairak, walsts ruhpneezības nodokla — 3,4 miljonu wairak, pastā noboklu — 2,4 miljonu rublu un t. t. Maſak nēkā 1901. gadā, ūgaida falnu noboklu, par 2,8 miljonu rublu, iſpirīshchanas naudu — 2,4 milionu rublu un t. t.

Pārējot tākot uš valsts i sfidewumeem, no wi spaderwigak finojuma redsam, ta zeku ministrijas isfde wumi aprehkinati par 52,5 miljonu rubļu leelaki, neliā 1901. gadā, finantsīhu ministrijas isfde wumi — 30,2 miljonu rubļu leelaki, pasta un telegrafa refora isfde wumi — par 4,7 miljonu rubļu, semkopibas un domenu ministrijas isfde wumi — par $2\frac{1}{2}$ miljonu rubļu, tautas apgaismoschanas ministrijas isfde wumi — par 3,6 miljonu rubļu, (notezejusīhā gadā — 33 miljoni rubļu, šogad — 36,5 miljoni rubļu).

Pirms kā tuwaki apskatit ahrfahrtīgos išdewumus 1902. gadā, finantschu ministris tura par derigu, ihsūmā paskaidroto išdewumu lodiņu un nosīhmi Kreiwejas valstsaimniecībā turus parasti mehds esšeħat ahrfahrtīgu išdemumu dala.

Ne tikai walsts, bet katra faimneežibā — sabaedribas wa privatsfaimneežibā — wairak waj masak stingri isschäfik fahrtigus un ahrfahrtigus isdewumus. Pee pirmajeem peeder wijs isdewumi tekoſchu wajadsibu segſchanai, pee otreem, ahrfahrtigām weenreisigām wajadsibām ſchi wahrda noſihme un isdewumi vreelſch lahdeem leelakeem dibinajumeem waj eerihlojumeem. Schai ſtarcpibai ir ſwariga praktiſka noſihme, jo, fahrtigeen wedo faimneežibu, fahrtigeet isdewumi arween jaſeds no fahrtigeen eenehmumeem, famehr ahrfahrtigi isdewumi, fas nolemti lahdeem rafchigeem, produktiveem meyhkeem, war bes lahdas ſkahdes faimneežibas naudas ſtahwoßlim tift ſegti no aifnēhmumeem. Tomehr wilst stingras, logiſki tik gaifchi rebsamas robeschias ſtarp ſcheem abeem isdewumu waideem praktiſka natiſt meeali.

Kreewijas walstissaimneezibā arveen isschħirti fħee abi is-
dewumu weidi. Nefen par fħo leetu isħotti stingri nosazjumi
Beħej 4. junijà 1894. g. Wisaugħtaki apstiprinata Walisspado-
mes noleħnuma, pee aħrakahrtigeem isħidewumeem jaapees fata
isħidewumi jaunu d'sejjelu buhhwem, isħidewumi jaunu lokomotivu
un wagonu eegħadha sħanai, wiċċi isħidewumi, kuri żeläs zaur karu
kara ekspedizjā, hadu, slimibām, feħrgām un t. t. un isħi-
wumi walis ahsnehmumu kapitalu atmaksħa sħanai eepreksx
pirms noteiktà laik. Isħidewumi armijas apgħadha sħanai a
jauneem kara-eerot scheem, sewfiekk lu pahrt ilas krahjum u apgħi-
ħadha sħanai, oħlu buhhwem jaqu postabmqokku d'sejjelu islahofha

nai ja pēeskaita pēe fahrtigeem isdewumeem. Wehl stingrāki nofazijumi eeresti ar 22. maiju 1900. g. Wisaugstaki apstipri nato walsts padomis lehmumu; šķēr nosazījumi nu eewehroti fastahdot walsts budžetu 1901. un 1902. gadam. Pēhē ūkālikuma wiši isdewumi jaunu wagonu, lokomotīvu un zītu dzelzceļu pēederumu eegahdaschanai, pēeskaititi pēe fahrtigeem isdewumeem. Tā tāb pēe ahrfahrtigeem isdewumeeem tagad paleef, nepeeskaitot isdewumus walsts aiznehmumu atmaksascha nai pirms nosazita laika, wišpirms, wahrda ūchaurakā nosihmētā fauktēcē elstīrā isdewumi uſ karu (peem. 1900. un 1901. gadā), valihdsiba eedsihwotajeem nerastā un zītās līstītās, otrs fahrt, isdewumi, kas zēlās kromē eeguhstot bāshas manta teesības (atlihdsinashana par džeħreenu pahrdošanas teesības atzelschanu), un, tresčkahrt, isdewumi jaunu dzelzceļu buhwēm un privatbeedribām pēederigu dzelzceļu atpirkšana frona ihpašumā. Pirmās kategorijas isdewumeem ir gadijuma rakstur un beidsamās gadījumi tie, salihdsinot, nav leeli. Atlihdsinajumi par brandwihna pahrdošanas teesību atnemšchanu ir tikai temporars (uſ laiku) un salihdsinot ari nav leels. Pahrdošanu nem isdewumi dzelzceleem.

Wispahrigi pehz leetas kodola isdewumi jaunu dseiszel buhwei gandrihs nefur netaek nemti no budscheta lihdsfelkem jo tahdam buhwem arween wajaga us reisi leelaka kapitala. Jo dseiszelu buhwem privatbeedriba, tad, lai tiftu pee wajadsig kapitala, ir weens zelsch — islaist wehrtspapihrus, kuru kapitals teek dsehstis wehlaf no dseiszelu eenehmumeem. Schis zelsch ir pilnigi derigs ari tad, ja dseiszelus buhwem us waldbas rihkojumu. Scho vaschu zelu staiga ari Kreewijas walts saim neeziiba. Bet lihds ar to, fewischki beidsamds desmit gaddes isdewumi jaunu dseiszelu buhwem eewehrojamā mehrā segti n pahrpalkuma, kas atleel no fahrtigeem eenehmumeem, pehz tam tad segti wiši fahrtigi isdewumi. Ja wiſus walts isdewumu 10 gadu laikā, t. i. no 1892. lihds 1901. g. (lihds eestaito) sadalitu fahrtigōs un ahrfahrtigōs isdewumis, pehz jau augšam mineteem walts padomes lehmumeem, un tad sastaiti tad isnahs, ja no 1892. lihds 1901. gadom parvīsam eenahži fahrtigu eenehmumu 13,863 miljonu rublu, pee tam no šči summas dsehsti wiši fahrtigi isdewumi — 12,858 miljonu rublu, tamehr atlīkums, proti 1005 miljonu rublu isleetoti ahrfahrtigu isdewumu segšanai un pa leelakai dalai — jaun dseiszelu buhwem.

Apluhkojot nu teloschā gada budschetu, japeesihmē, ta ahfahrtigu isdewumu budschets šhogad vilnigi ūskan ar jau augsch mineteem likumu nosazijumeem, kas eeweduschi Kreewijas budscheta ūsimneezibā ūtingrakās robeschas starp fahrtigeem u ahrfahrtigeem isdewumeem. Kā no skaitiem redsams, starp ahrfahrtigeem isdewumeem 1902. gada budschetā pahrīwars i isdewumeem jaunu dselszelu buhwēm. Viisi ahrfahrtigu isdewum teloschā gadā aprehkinati us 170,658,495 rubli, starp teem tāhdī 165 miljoni daschadu dselszelu buhwēm, waj palihga lihdselli eegahdašchanai. Ahrfahrtigus isdewumus nolemts segt: 1) a ahrfahrtigeem eenehmumeem — kopā 1,800,000 rublu; 2) a atlikumu no fahrtigeem eenehmumeem, kas palikses peļž tam tād buhs segti viisi fahrtigi isdewumi — kopā 24,871,000 rublis. Pahrejee 143,9 miljoni rubli teek segti no walsts ren tejas ūwabādām naudām. Kas tās tāhdas ir un tā winas fahribids, var to misgadēniņa gāt ūnojumā lākam tāhīk ūfesofur

Swabadas naudas valstsrentejā 1. janvarī 1901. gada bij, vež walstskontroles rehlinā, 104,9 miljoni rubļu. Šī summa notezējušā gadā pāvairojās: 1) ar 26,2 miljoneiem rubļu, kas eenahža pahrdodot tās valstsrentejas biletēs, kuras tika iisslaiostas 1900. gadā, bet palika us 1. janvari 1901. gada nepahrdotas tamdeikt, ka notezējušu terminu biletēs, kuru veidi jaundās tika iisslaiostas, pirms tā sākis tika nosuhltītas pēenahži.

gās weetās, jau tīla apmainītās pret ūkanoschū naudu; 2) ar 63 miljonu rubļu leelu atlikumu pēhž notezejusčā gada iſde- wumu segšanas; 3) ar 27,2 miljonu rubļu, kas eenahža, rea- lisejot daſchadas rentes un no daſchadeem emeritāl- un obliga- ziju kapitaleem. Pēhž tam, kad no ſchim ūwabādām naudām notezejusčā 1901. gada tīla iſboti: 11,2 miljonu rubļu apreh- ūkonees ar daſcheem dſelzelu aktzionareem; 18,6 miljonu rubļu kara notlikumu dehł tahlajōs austrumos⁴⁾, un 20 miljonu rubļu no nerashas peemelleteem eedſihwotajeem, notezejusčā gada bē- gās bij wehl walſtrentiežā ūwabādu naudu 114,6 miljonu rubļu. Žee ſchis summas nu japecītaitā wehl 127,2 miljoni rubļu, kas eenahža 1901. gada no 4-prozentigā aīsnehmuma (pawīsam wa- jađeja eenahkt no aīsnehmuma, atſkaitot ūtempelnodollī un ku- nemi moffaiumus) 148,9 milioni rubļu, bet 21,7 mil. rubļu.

pehž realisēšanas nosazījumēem, ewahkis tikai līhds sch. g februara mēnesim). Tā tad valstsrentejas swabadas naudās šķīgada sahīkumā nekādā sīnā nav masakas par 240 miljonu rubku. No šīs summas nu kābdi 144 miljoni rubku nolemti ahrķahrtīgu išdewumu segšchanai. No sazītā nu skaidri redzams tā lašam vispādewigakā finālumā, ka beidzamais 4-prozentigais aīsleenejums nebūt nebūj vajadīgs, lai segtu jau notezējušķīgā gadā išdewumus, bet gan weenigi tamdehļ, lai buktu swabadas summas wefelai wirknei jaunu swarigu dzelszēku buhwēm. Tomehr i' šīo dzelszēku buhwēm tiks išleetoti 1902. gada tikai sahīkumā 29,4 miljoni rubku. Tomehr aīsleenejumu atlikums valiks īmabads

29,4 miljoni rubli, tamehr aiznehmumu atlīums pāris mācības
Tāhādā fahriā walsts budžets tekošam gadam fahstahbīts
cewehrojot peenahžigo lihdsīvaru starp eenehmumeem un isdewu
meem. Tagadejais labais budžeta stahwoklis, fakārā ar ag
raku gadu budžetu loti teizamu išpildischanu, vēž ministru
domām, leezina par beidsamā gadu desmitā stingri nobibināju
fchos fahrtibū Kreevijas walsts haimnezzibā. Dashti tomehr zena
fchotees fcho resultatu wahjinat, aizrahdot uš walsts parahbi
paleelinaschanos (1. janv. 1892. g. — 5389,2 milj. rublu
1. janv. 1902. g. — 6497,3 milj. rublu), bet, kā wispadewigak
sinoujumā aprahbīts, tamlihdsīgeem norahdījumeem mācī pamata

Bio-affirmation.

No Deenwidus Afrikas kara-lauka. Jaunojā gada Angli
gaīshī redzot, grib isleetot ari jaunu karoshanas viši jeb taf-
tū pret Buhreem. Kā Anglu awīses īno, lords Rītscheneris
sakaitināts no Buhru beidsameem vanahlumeem un kara-lauka
grib pohrgrofit ari fānu kara wešchanu. Tā ka pretineekeem
Buhreem, now artilerijas, tad nolemts leelu dālu no Angli
leelgabalneeleem suhtit atpakaļ un tehwiju un tikai paturet u
kara-lauka masaku skaitu leelgabalu. Dahak us šo foli Ang-
lus pašubinajis ari pats kautinu ralsturs, ko Angli allašč ap-
sīmē par „nejauschu”, „negatditu”, „pehlschmu”. Anglu arti-
lerija tā tad leelako dālu tilai peedalās pee kaujām kā skati-
taja, bet ne kā dalibneeze. Vēs tam Anglu armijas virspawehls
neels atšķis, ka pee Anglu kolonām peeweenotā artilerija lot
kawē kolonas kustību un schiglu pahrešchanu no weenas weetas
us otru. Tā ka Buhri jau daudzlaht peerahdījušchi, zīl wah-
rigi ir „semes tilhrishanas labā” iſſuhtit masakus saldatu pul-
zīmus, tad tagad pret teiem tiks nobībinati leelaki pulki, kuri
peenahlums buhs neween noskatītees un mult no Buhreem, be-
ari „ašins kaujā taisni eelschā dotees”. Pa leelakai dala
ſchēe pulli hastahwēs no jahtneeleem. Kas jauns ir ſekosha
lorda Rītschenera nolehmums: ūtikīnes zetu apsargaschanai le-
tot tureenes Indeeschu jahtneku pulsus, famehr fahrtīgā armijā
tad marēs nodarbotees ar usbrukšchanu; turpretim tagad tai
dauds ſpehku jaseedo dzelszeli apsargaschanai. Leitnants Nemo
nu no kara prateja stahwolka apskata „Rosīja” tuvali šo jauno
lorda Rītschenera plahnu. Winsch atſīhst, ka ūtini jaunojā plahnā
loti mas kā jauna. Jau paſchā kara fahkumā Angli iſſuhtija
leelakas kolonas, kurām wajadseja darbotees platā frontē un
leelakos lehgerōs, iſtihrit wiſu ūemi no eenaidneeleem un fame-
dit wiſus Buhru pulsus. Bet pehdejee arween prata iſmanig
iſſchmault no Anglu nageem un atgahdinat fānu parahdīſcha-

nos atkal tāhdā zitā attahālakā weetā Angleem ne wiſai patih-kamā weidā. Kad nu tā negahja, ſadalijs wiſu kara-lauku ſewiſchfōs apgabalōs jeb rajonōs. Ratrā rajonā bij ſawi ſe-wiſchli reſerwes vulli. Yet — Angleem nēfelmējās ari pe-ſchahdas kara taktikas. Behdigī nahža daudzinatā un no Anglu-puſes par asprahrtigu aſihtā „blukū mahju“ ſistema. Yet Buhri, ihpafchi Dewets, drijſ ween peerahdijs, ſa ari no blukū mahjām neaiſnemite ſemes gabali wineem dob deefgan plāfhumā un darbibas kara weſchanai, lai Angleem daritu ſahpigus ſauđejumus.

Pahrejot uš augščiam aprakstito jauno kara vesčianas plahnu, kopā ar blukū mahju sistemu, Angli rehkina fawu gandrīhs weenigi no jahtnekeem fastahwoščo armiju uš 100,000 vihru. Bet Angli pavisam to finojot peemirsuschi, ta wini atgreeschās pee wežas fahrtibas, kad wehl ūrentschās ar „leelaskām“ kolonām aulekschoja pa wiſu semi, bes sekmēni twarstibams iſmanigos Buhrus. Ta ir gluschi ta pate sistema, pee tueas peeturotees Angli valika — bes firgeem. Uš weetejo kawaleriju, fura, pēhž Anglu awišču wahrdeem, atswabindās fahrtigo armiju no bħelszelu un zitū fatikmes zelu apfargafčanas, ari ne-war leelas zeribas lilt, jo ir dauds taħdu Anglu jahtneku pulku, kur il uš 500 saldateem naħķ tilki 100 waj drusku waixraf firgu. Tas ir wehl waizajums, zif taħda nowahjinata kawalerija buħs noderiga energijsseem, aktiweem kara barbeem uš wiſa plafčā kara lauka. Ja jan paſčā kara fahktumā, kad Anglu kawalerija nebij til nolaufeta un panihku se lā tagad, ta tillab strategiskā, lā taktiskā sīnd iſ-vejkas til mafnijiet, tad tasseb wehl minnok īekbukk, ja

^{*)} Schini weetā wišpadewigakā finojumā fchahda pefshme: „Schini suminā, tapat 61,8 milj. rubli leelā summā, kura tifa isdota 1900. gadā schim paſcham noluhlam, eestaitiit ſewiſchti tik tee iſdemumi, tas naħbi us ahrfahtīgi kreditu rehltina. Bes teem isdotas schim paſcham noluhlam foti ēweħrojamas summas no laħriġa budišċeta.“

